

Гордій Наталя

к.б.н, старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

м. Кам'янець-Подільський

Плахтій Данило

к.с.-г.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ БУЛАВОВУСИХ ЛУСКОКРИЛИХ (LEPIDOPTERA, RHORALOCERA) КАМ'ЯНЕЦЬКОГО ПРИДНІСТРОВ'Я

Першою, загально визнаною у Європі, була, запропонована Дж. Блабом і О. Кудрною [1], відносно проста екологічна класифікація європейських видів булавовусих лускокрилих, побудована на узагальненні типових екологічних факторів спільних для європейських видів булавовусих лускокрилих. У даній класифікації, Блаб і Кудрна [1] виділяють 5 екологічних “формацій” і 8 “субформацій”: убіквісти (ubiquists; U), мезофіли (mesophils; M), що поділяються на 3 групи: лучні (grassland species; M1), напівлісові (seminemoral species; M2) і лісові (nemoral species; M3), ксерофіли (xerophils; X): лучні (grassland species; X-1), напівлісові (seminemoral species; X-2) і лісові (nemoral species; X3), гігрофіли (hygrophils; H) та альпіколи (alpicols; A), що поділяються на: альпійські (alpine species; A1) та гірські (montane species; A2) види.

На основі класифікації Блаба і Кудрни [1] чеські вчені Й. Бенеш та М. Конвічка [2] розробили свій варіант екологічної класифікації денних лускокрилих, виділивши 6 “формацій” і 5 субформацій: убіквісти (ubikvista; U), мезофіли (mezofil): мезофіли-1 – лучні (mezofil-1; M1), мезофіли-2 – лісо-лучні (mezofil-2; M2), мезофіли-3 – лісові (mezofil-3; M3), ксеротермофіли (xerotermofil): ксеротермофіли-1 – лучно-степові (xerotermofil; X1), ксеротермофіли-2 – лісостепові та чагарникові (xerotermofil; X2), гігрофіли (hygrofil; H), тирфофіли (tyrfofil; T) і альпійські види (alpinsky; A).

Серед вітчизняних вчених проблемою екологічної класифікації булавовусих лускокрилих (Rhoralocera) займались І.Г. Плющ [8], Ю.В. Канарський [5; 6], К.К. Голобородько [3].

У дослідженнях апробовано екологічну класифікацію булавовусих лускокрилих, що базується на просторових та гігротопних критеріях. В її основу покладено класифікацію Блаба-Кудрни [1], враховуючи пізніші поправки Бенеша і Конвічки [2] та Канарського [4].

Інформацію щодо екологічних преференцій виявлених нами видів подаємо на основі власних спостережень. Для відомих з регіону, але не знайдених нами у період досліджень видів, екологічні преференції вказуємо за літературними даними з сусідніх регіонів [3; 4; 6; 7].

У результаті проведених досліджень, а також на основі аналізу літературних джерел та колекційних матеріалів, на території Кам'янецького Придністров'я зареєстровано 135 видів булавовусих лускокрилих із 7 родин і 2 надродин (рис. 1).

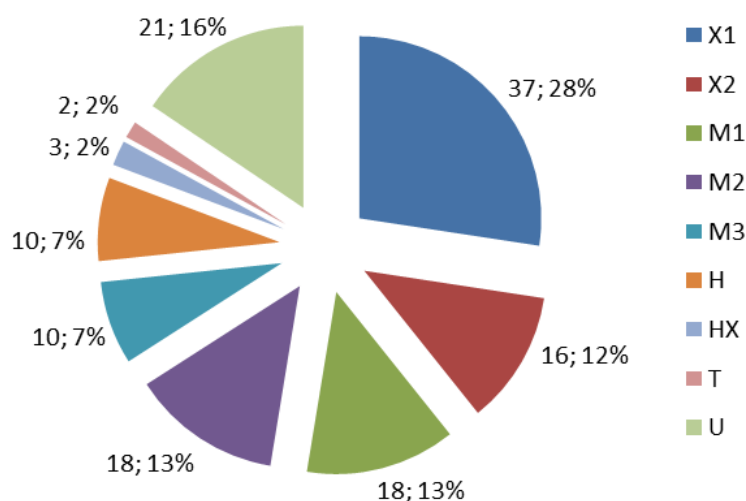

Рис. 1. Співвідношення видів *Rhopalocera* з різних екологічних груп: H – гігрофіли; HX – гігро-ксерофіли; M1 – лучні мезофіли; M2 – лісо-лучні мезофіли; M3 – лісові мезофіли; T – тирфофіли; U – убіквісти; X1 - лучно-степові ксерофіли; X2 – лісо-степові ксерофіли

Таким чином, у фауні булавоусих лускокрилих Кам'янецького Придністров'я за екоотічними преференціями домінують ксерофільні види, яких разом становить 53 види. В тому числі лучно-степових ксерофілів – 37 та лісо-степових – 16 видів. Наступною за чисельністю є група мезофілів, яка налічує у регіоні 45 видів. Серед них по 18 видів є лучними та лісо-лучними (екотонними), а 10 – лісовими мезофілами. Убіквістами є 21 вид *Rhopalocera*. Решта видів належать до гігрофільного (10), гігро-ксерофільного (3) та тирфофільного (2) комплексів.

Список використаних джерел

1. Blab, J. Hilfsprogram für Schmetterlinge. Ökologie und Schutz von Tagfalter und Widderchen / J. Blab, O. Kudrna // Naturschutz aktuell. – 1982. – № 6. – P. 1-135.
2. Beneš, J. Butterflies of the Czech Republic : distribution and conservation / J. Beneš, M. Konvička – Praha : SOM, 2002. – vol. I, II. – 857 p.
3. Голобородько, К. К. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Булавоусі лускокрилі (Lepidoptera : Hesperioidea, Papilionoidea) / К. К. Голобородько, А. Е. Пахомов. За заг. ред. проф. О.Є. Пахомова. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту. – 2007. – 304 с.
4. Канарський, Ю. В. Екологічна класифікація денних лускокрилих (Lepidoptera, Papilionoidea) / Ю. В. Канарський // Наукові основи збереження біотичної різноманітності : Тематичний збірник Інституту екології Карпат НАН України. – Вип. 5. – 2003. – Львів : Ліга-Прес. – 2004. – С. 232–237.
5. Канарський, Ю. В. Екосистемологічні аспекти проблеми охорони рідкісних і зникаючих видів комах / Ю. В. Канарський // Наукові основи збереження біотичної різноманітності : Матеріали 9-ї наукової конференції молодих учених (Львів, 1-2 жовтня 2009 р.). – Львів. – 2009. – С. 37-45.
6. Канарський, Ю. В. Класифікація біотопів денних лускокрилих (Lepidoptera, Diurna) та оцінка репрезентативності їх видового складу / Ю. В. Канарський // Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів. – 2004. – №. 19. – С. 139-148.
7. Львовский, А. Л. Булавоусые чешуекрылые Восточной Европы / А. Л. Львовский, Д.В. Моргун. – М. : КМК. – 2007. – 443 с.
8. Плющ, И. Г. Булавоусые чешуекрылые фауны Украины (индикационное значение, охрана, изменение фауны под влиянием хозяйственной деятельности). автореф. дис. канд. биол. наук: 03.00.09 / Плющ Игорь Георгиевич ; Ин-т зоологии НАН УРСР. – К. – 1988. – 22 с.